

Handläggare
Fanny Adebrink
Avdelningen styrning och kvalitet

Diarienummer
2015UTN/0318

Utbildningsnämnden

Redovisning till Skolinspektionen utifrån föreläggande avseende huvudmannens ansvarstagande inom ramen för förskoleklass och grundskola

Förslag till beslut

Redovisning av åtgärder utifrån Skolinspektionens föreläggande avseende huvudmannens utveckling av utbildningen i förskoleklass och grundskolan godkänns.

Beslutsnivå

Utbildningsnämnden

Sammanfattning

Skolinspektionen genomförde under hösten 2015 regelbunden tillsyn i Värmdö kommun som resulterade i att huvudmannen skulle vidta åtgärder inom två områden. Utbildningsnämnden godkände slutredovisningen 2016-06-16 § 70. Skolinspektionen bedömde att fyra av fem brister var avhjälpna genom redovisningen, men att tillgång till personal med kompetens så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses fortfarande saknades. I redovisningen beskrivs hur huvudmannen arbetar för att tillse att tillgång till personal med sådan kompetens finns på grundskoleenheterna. Samtliga grundskolor har skrivit fram en plan för studie- och yrkesvägledning för att säkerställa att eleverna får vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet både inom ramen för ordinarie undervisning samt genom vägledning av utbildad studie- och yrkesvägledare inom de högre årskurserna.

Bakgrund

Skolinspektionen genomförde under hösten 2015 regelbunden tillsyn i Värmdö kommun. Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i Sverige utifrån de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten. Skolinspektionens tillsyn bidrar till trygg miljö, goda kunskapsresultat och en likvärdig skola för alla elever.

Tillsynen för förskoleklass och grundskola resulterade i en tillsynsrapport med två identifierade förbättringsområden *förutsättningar för utbildningen och utveckling av utbildningen vid skolenheterna*.

Inom området *förutsättningen för utbildningen* var arbetsområdena följande:

- Säkerställa att tillgång till personal med kompetens så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses.
- Säkerställa tillgång till, främst förebyggande och hälsofrämjande, elevhälsa.

Diarienummer
2015UTN/0318

Inom området *utveckling av utbildningen vid skolenheterna* var arbetsområdena följande:

- Följa upp resultat och dokumentera uppföljningen.
- Besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen samt dokumentera de beslutade åtgärderna.
- Planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa samt dokumentera planering och åtgärder.

Utbildningsnämnden godkände delredovisningen som gällde *utveckling av utbildningen vid skolenheterna* 2016-04-28 § 46. Delredovisningen godkändes av Skolinspektionen.

Utbildningsnämnden godkände redovisningen av åtgärderna 2016-06-16 § 70. I redovisningen framgår att 60 % av skolorna hade tillgång till studie- och yrkesvägledare och att det samtidigt pågår ett kommunövergripande arbete för att säkerställa att det finns en skolorganisation som tillser studie- och yrkesvägledning inom ramen för ordinarie undervisning på de skolor som inte har en utbildad yrkes- och studievägledare. Det framgår att samtliga skolor arbetar med att ta fram en plan för hur man organiserar studie- och yrkesvägledning.

Skolinspektionen beslutade 2016-08-17 att bristerna gällande hela området utveckling av utbildningen vid skolenheterna samt delen om tillgång till elevhälsa, främst förebyggande och hälsofrämjande var avhjälpta genom åtgärderna. Dock kvarstår bristen om att tillgång till personal med kompetens så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses och ska efter förlängd svarstid återrapporteras 2016-11-01.

Ärendebeskrivning

Skolinspektionen anger i sitt uppföljningsbeslut (dnr 43-2015:4067) att Värmdö kommun saknar tillgång till personal med kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses.

I redovisningen beskrivs hur huvudmannen arbetar för att tillse att det på grundskolenheterna finns tillgång till tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Samtliga grundskolor har skrivit fram en plan för studie- och yrkesvägledning för att säkerställa att eleverna får vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet både inom ramen för ordinarie undervisning samt genom vägledning av utbildad studie- och yrkesvägledare.

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn ger huvudmannen goda förutsättningar att prioritera utvecklingsarbeten på kommunnivå. Besluten utgör ett ändamålsenligt stöd till huvudmannen i det fortsatta arbetet med att säkerställa en god utbildning i en trygg miljö där alla elever når minst godkänt i alla ämnen.

De åtgärder som kommer att vidtas utifrån Skolinspektionens föreläggande kommer att

Diarienummer
2015UTN/0318

åtgärda de brister som identifierades i tillsynsbeslutet avseende huvudmannens ansvarstagande inom ramen för skolformen förskoleklass och grundskola.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut har inga kända konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut innebär att eleverna får tillgång till vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet i enlighet med bestämmelserna.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut innebär att eleverna får tillgång till vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet i enlighet med bestämmelserna vilket kan leda till bättre beslut som påverkar barnet/den unges framtid.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen styrning och kvalitet tillsammans med avdelningen förskola och skola.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1.	Bilaga 1. Beslut (43-2015:4068) efter uppföljning för förskoleklass och grundskola	Bilaggs
2.	Bilaga 2. Redovisning om förutsättningar för utbildningen i förskoleklassen och grundskolan	Bilaggs
3.	Bilaga 2a. Skolornas planer för studie- och yrkesvägledning	Bilaggs
4.	Bilaga 2b. Arbetsbeskrivning praosamordnare	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Skolinspektionen
Grundskolerektorer

Pia Andersen
Chef kultur- och utbildningssektorn

Mats Lundström
Chef avdelningen förskola och skola

Värmdö kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Värmdö kommun

Uppföljning av tillsyn i Värmdö kommun

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Värmdö kommun under hösten 2015. Skolinspektionen fattade den 16 november 2015 beslut efter tillsyn för . Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Värmdö kommun inkom med en redogörelse den 30 juni 2016.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Värmdö kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde		Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna			
	Huvudmannen ser till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.	Föreläggande	2016-11-01

Sammanfattning av avhjälptra brister

Arbetsområde		Typ av ingripande
1. Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna		
	Huvudmannen ser till att det på grundskoleenheterna finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen.	Brist avhjälptra
2. Utveckling av utbildningen vid skolenheterna		
	Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning.	Brist avhjälptra
	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Brist avhjälptra
	Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.	Brist avhjälptra

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälptra.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälptra samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värmdö kommun att senast den 1 november 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska ge rektorn och övrig personal vid skolenheterna förutsättningar, så att utbildningen i grundskolan är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår bland annat att förse skolenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, så att elevernas tillgång till viktiga stödfunktioner som till exempel elevhälsa, studie- och yrkesvägledning och skolbibliotek säkerställs. Dessa resurser måste också organiseras på ett ändamålsenligt sätt, så att skolenheterna kan använda dem för det syfte de är avsedda för. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att säkerställa att rektorerna har den kompetens skolförfattningarna kräver, för att de ska kunna fullgöra sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig skolpersonal. Huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Huvudmannen ser till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Huvudmannen redovisar, att det enligt huvudmannens egen analys, finns utbildad studie- och yrkesvägledare på 60 procent av skolorna i kommunen. Enligt redogörelse pågår det sedan våren 2016 ett kommunövergripande arbete som rör kommunens skolororganisation för att säkerställa att det finns studie-

och yrkesvägledare inom ramen för ordinarie undervisning på samtliga skolor. Kommunens rektorer har även fått till uppdrag att ta fram en plan för hur man organiserar arbetet med studie- och yrkesvägledning. Planen ska följas upp i det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte fullt ut tillser att alla elever har tillgång till personal med sådan kompetens, så att eleverna behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses.

Motivering till val av verktyg

Skolinspektionen bedömer, utifrån bristens karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att huvudmannen ska avhjälpa den påtalade bristen.

Avhjälpta brister i verksamheten

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska ge rektorn och övrig personal vid skolenheterna förutsättningar, så att utbildningen i grundskolan är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår bland annat att förse skolenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, så att elevernas tillgång till viktiga stödfunktioner som till exempel elevhälsa, studie- och yrkesvägledning och skolbibliotek säkerställs. Dessa resurser måste också organiseras på ett ändamålsenligt sätt, så att skolenheterna kan använda dem för det syfte de är avsedda för. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att säkerställa att rektorerna har den kompetens skolförfattningarna kräver, för att de ska kunna fullgöra sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig skolpersonal. Huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Värmdö kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att det på grundskolenheterna finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Värmdö kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Huvudmannen har inkommit med en skriftlig redovisning den 30 juni 2016 där det framkommer att Värmdö kommun har vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen.

Enligt redogörelsen har huvudmannen genomfört en analys av befintlig elevhälsa i kommunen och vid denna konstaterat att det inte finns tillgång till alla funktioner som ska ingå i en elevhälsa på samtliga skolor. Huvudmannen har sedan Skolinspektionens tillsyn utökat kommunens tillgång till elevhälsa enligt följande: Skolsköterska 100 procent (100 procent), kurator 70 procent (60 procent), psykolog 60 procent (10 procent) och speciallärare 70 procent (60 procent). Värdet inom parentes anger tillgången av funktionerna före Skolinspektionens tillsyn av kommunen.

Huvudmannen anger även att en ny organisation för elevhälsan har genomförts i kommunen och att rektorerna i Ledningsgrupp Grundskola diskuterar kontinuerligt vilka utvecklingsåtgärder som ytterligare kan vidtas. Bland annat diskuteras om en psykolog kan anställas centralt i kommunen. för att stödja skolorna i deras arbete med elevhälsan. Elevhälsoarbetet kommer att följas upp inom det systematiska kvalitetsarbetet.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i grundskolan inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid skolenheterna. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta kunskapsresultaten och resultaten avseende tryggheten och studieron vid skolenheterna. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger skolenheterna, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som rektorerna tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete vid skolenheterna, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlat (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som rektorn tillsammans med lärare, övrig personal och elever leder vid skolenheterna.

Ett annat viktigt verktyg för att se till att utbildningen i grundskolan är likvärdig är en behovsstyrd resursfördelning, så att resursfördelningen mellan skolenheterna anpassas efter skolornas skiftande behov och förutsättningar. Med resurser avses såväl ekonomiska som personalmässiga resurser. Resursfördelningen följs upp och utvärderas, så att en bedömning kan göras i vilken grad den främjar elevernas kunskapsutveckling och trygghet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Värmdö kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6–7 §§ skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Värmdö kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Huvudmannen har inkommit med en skriftlig redovisning den 30 juni 2016 där det framkommer att Värmdö kommun har vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen.

I huvudmannen redogörelse "*Utveckling av utbildning och förutsättningar för utbildning i förskoleklass och grundskolan. Uppföljning, analys och utvecklingsåtgärder*" framkommer att kommunen numera följer upp förutsättningar för utbildning, trygghet, kunskapsresultat, särskilt stöd, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning, systematiskt kvalitetsarbete och i arbetet för att motverka kränkande behandling. Redogörelsen finns en analys av de redovisade resultaten samt en sammanfattande analys och förslag till åtgärder. Som förslag till åtgärder ska ledningsgruppen, där kommunens rektorer ingår, kontinuerligt diskutera åtgärder som ska verka för en större likvärdighet mellan skolorna och för att utjämna skillnaderna mellan pojkars och flickors kunskapsresultat. Vidare har utbildningsnämnden antagit en rekryterings- och kompetensstrategi för kommunens grundskolor. Som tredje åtgärd redogör kommunen för ett utvecklingsarbete som påbörjats för att motverka kränkande behandling. Utbildningsnämnden har antagit "*Riktlinjer för arbete mot diskriminering och kränkande behandling*" samt även rutiner för uppföljning och utvärdering av anmälningar som rör kränkande behandling samt av enheternas "*Likabehandlingsplaner*".

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpta.

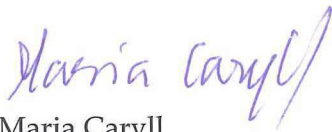
Beslut

2016-08-17

8 (8)

Dnr 43-2015:4067

På Skolinspektionens vägnar

Maria Caryll
Beslutsfattare

Marita Bergman
Föredragande

Förutsättningar för utbildningen i förskoleklassen och grundskolan

Tillgång till kompetens för att tillgodose elevernas tillgång till vägledning inför
val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet

Inledning

Skolinspektionen genomförde under hösten 2015 regelbunden tillsyn i Värmdö kommun. Värmdö kommun redovisade åtgärderna 2016-06-17. Fyra av fem brister bedömde Skolinspektionen 2016-08-17 vara avhjälpta, men tillgång till personal med kompetens så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses bedömde Skolinspektionen fortfarande saknades.

Skolinspektionens föreläggande gällande förutsättningar i utbildningen omfattar kompetens inom studie- och yrkesvägledning.

Förutsättningar i utbildningen

Samtliga skolor har arbetat fram en plan (se bilaga *Skolornas planer för studie- och yrkesvägledning*) för att tillse elevernas rätt till vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. I skolornas planer framgår de mål i enlighet med läroplanen som ska uppnås i de olika årskurserna och hur skolorna arbetar för att uppnå målen.

I planerna framgår bland annat att i årskurs 1-3 ska eleverna känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor genom bland annat intervjuer med släkt och vänner, studiebesök och diskussion om olika yrken. Arbetet genomförs på samtliga skolor av undervisande lärare, ibland med studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs.

I årskurs 4-6 ska eleverna se olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden till exempel genom att beskriva sitt drömyrke och diskutera olika yrken ur ett historiskt eller genusperspektiv. På samtliga skolor genomförs arbetet av undervisande lärare. Ofta informerar studie- och yrkesvägledare eller språklärare om språkvalet och språkvalets konsekvenser för framtida studier och arbetsliv.

Vidare framgår att i årskurs 7 är målen är att eleverna ska bli medvetna om sig själv och att se koppling mellan skolämnen och arbetslivet till exempel genom värderingsövningar och framtidsprojekt. För arbetet ansvarar ofta undervisande lärare med konsultativt stöd av studie- och yrkesvägledare.

I årskurs 8 ska eleverna få uppleva arbetslivet och bli medvetna om framtida utbildningsalternativ genom till exempelvis prao, studiebesök, gymnasieinformation. Arbetet genomförs på samtliga skolor av undervisande lärare och/eller studie- och yrkesvägledare.

Eleverna i årskurs 9 ska kunna göra underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. För att uppnå det arbetar skolorna bland annat med vägledning enskilt eller i grupp, studiebesök, besök på gymnasiemässan, elev för en dag på en gymnasieskola, besöka gymnasieskolornas öppna hus, skriva CV. Arbetet genomförs på samtliga skolor av undervisande lärare och/eller studie- och yrkesvägledare.

I Värmdö kommun samordnas praoverksamheten av studie- och yrkesvägledare. Samordningen sker idag av den studie- och yrkesvägledare som är anställd vid Värmdö

skärgårdsskola i syfte att säkerställa att en samverkan med arbetslivet och närsamhället uppnås vid elevernas prao (se bilaga *Arbetsbeskrivning praosamordnare*).

Samtliga skolor med undervisning endast i de längre åldrarna tillgodoser vägledning inför framtida studie- och yrkesverksamhet inom ramen för ordinarie undervisning, men ingen av skolorna har utbildad studie- och yrkesvägledare anställd. Samtliga skolor med undervisning för de äldre åldrarna tillser att eleverna får vägledning för framtida utbildnings- och yrkesverksamhet inom ramen för ordinarie undervisning samt har anställd studie- och yrkesvägledare. Skolorna med undervisning i de längre åldrarna har visst samarbete med skolorna som har anställd studie- och yrkesvägledare för att få tillgång till utbildad studie- och yrkesvägledare.

Statistik om tillgången till utbildad studie- och yrkesvägledare läsåret 15/16¹

	Syv	Elever åk 7-9 per syv
Värmdö kommun	3,6	364
Brunns skola Årskurs F-9	0,5	426
Farstavikens skola Årskurs F-9	0,8	289
Fågelviks skola Årskurs F-3		
Hemmestaskolan Årskurs F-9	0,9	434
Kyrskolan Årskurs F-3		
Munkmoraskolan Årskurs F-3		
Viks skola Årskurs F-6		
Värmdö skärgårdsskola Årskurs F-9	0,6	198
Ösbyskolan Årskurs F-9	0,8	281

Sedan uppgifterna inhämtades arbetar skärgårdsskolas studie- och yrkesvägledare på Värmdö skärgårdsskola 70 %, varav 50 % med studie- och yrkesvägledning på enheten och 20 % med praosamordning.

I budget för 2017 har kommunfullmäktige beslutat om en satsning om 1 mnkr till studie- och yrkesvägledning i syfte att hjälpa eleverna göra rätt val till gymnasiet och därmed minska avhoppet.²

¹ Skolverkets databas *Siris*.

² Kommunfullmäktige 2016-10-03 § 188, *Kommunstyrelsens förslag till drift- och investeringsbudget för 2017 och ramar för 2018-2019*, bilaga 2 s 11.

Värmdö kommun tillser elevernas rätt till vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet genom vägledning inom ordinarie verksamhet samt i de högre åldrarna genom anställd utbildad studie- och yrkesvägledare.

Arbetsbeskrivning – praosamordnartjänsten 2016-09-22

Övergripande mål ur Lgr 11

2.6 Skolan och omvärlden

[...] Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Arbetsår

Inför varje nytt läsår träffas studie- och yrkesvägledarna i Värmdö kommun (kommunala grundskolorna totalt fem st) där samordnaren är sammankallande, vanligtvis i april/maj. Alla syvar får lämna önskemål om vilka veckor som respektive skola önskar ha sin prao-period.

Ösbyskolan har endast en vecka prao per elev, eftersom de har en temavecka på våren och önskar därför alltid sin ena period på hösten. Brunn och Hemmesta skolorna har flest elever därför har de oftast två veckor efter varandra totalt fyra veckor är deras skolor ute på prao.

Därefter sammanställs veckorna och arbetet med att ackvirera prao-platser börjar. Brev skickas ut till företag med ny förfrågan inför det kommande läsåret, brukar ske i maj. Utskicket innehåller uppgifter om vilka veckor som är aktuella, information om vilka regler som gäller för eleverna (tider, försäkring, arbetsmiljö etc).

Registrering av inkomna prao-platser (företag som har accepterat att ta emot elever i åk 8) sker i databasen Access vartefter de kommer in. Företagets namn, handläggare, arbetstider mm skrivs in.

Påminnelse per mail eller nytt brevutskick, brukar ske i början av augusti. Både till de företag som ingår i databasen men även nya företag som har etablerat sig här i kommunen. Är det tunt med återkoppling på ackvieringsbreven, behöver man ringa runt till de företag som inte har svarat för att få besked ifall de kan ta emot elever eller inte.

Ringa runt och höra sig för om företag kan/vill ta emot ungdomar pågår hela tiden, tills respektive prao-period är avslutad.

Inför varje prao-period på respektive skola sammanställer och skickas närvaroblanketter till respektive syv med de platser som är godkända och klara. Som i sin tur fördelar platserna till elever utifrån behov och intresse. De elever som fixar egna platser har en närvaroblankett som de har med sig till arbetsplatsen.

Skolornas planer för studie- och yrkesvägledning

Innehållsförteckning

Brunns skola.....	3
Farstavikens skola	5
Fågelviks skola.....	13
Hemmestaskolan	16
Kullsvedsskolan	21
Kyrkskolan	33
Munkmoraskolan.....	36
Viks skola.....	38
Värmdö skärgårdsskola	42
Ösbyskolan.....	50

Arbetsplan för studie- och yrkesvägledning 2016/17

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevens studie- och yrkesval har stor betydelse för hur livet kommer att utvecklas.

Utbildning är *nyckeln* till arbete och ökade valmöjligheter i livet. Det är viktigt att eleverna ofta påminns om varför vi går i skolan och varför vi lär oss och förbereder oss för framtiden på många sätt i olika ämnen.

Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att ge goda kunskaper om vilka alternativ som finns och att vidga elevernas perspektiv.

Studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven och är hela skolans ansvar. Skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val.

I Brunns skola har vi ambitionen att studie- och yrkesvägledning ska finnas med i verksamheten från förskoleklass till år 9.

SYV – studie- och yrkesvägledaren

Vägleder och informerar elever och föräldrar om fortsatta studier och vägen till olika yrken. Har schemalagda lektioner under läsåret med år 9 med fokus på gymnasieval och näringsliv.

Alla elever i år 9 erbjuds enskilda vägledningssamtal. SYV har en samlad bild av elevernas betyg och förmågor, vilket ger goda möjligheter att vägleda eleverna till att nå realistiska och väl underbyggda gymnasieval.

År 9 besöker Stockholms läns gymnasiemässa i oktober. Här får eleverna möjlighet att besöka länets alla gymnasieskolors montrar, ställa frågor och förbereda för kommande öppet hus besök.

År 8 gör ett första besök på gymnasiemässan för att motivera till studier och introducera det kommande gymnasievalet.

Alla elever i år 8 genomför PRAO under två veckor. Det ger eleverna möjlighet att kanske för första gången få en reell inblick i och delta i arbetslivet.

SYV finns med som idéspridare och bollplank till lärare i alla år i deras arbete med studie- och yrkesvägledning i klasserna.

Detta görs i arbetslagen för att säkerställa elevernas tillgång till studie- och yrkesvägledning

Besök på olika arbetsplatser, som sedan kopplas till olika yrken t ex bondgård, brandstation, riksdag, konserthus, bio/teater osv.

Klassrumsbesök av några olika yrkeskategorier.

Äldre elever internpraoar i yngre år.

Mitt drömyrke – hur når jag dit?

Månadens/veckans yrke.

Vilka yrkeskategorier behövs för att t. ex. tillverka en cd-skiva, bygga ett hyreshus, driva ett sjukhus.

Elevprojekt om ett yrke, vad man gör och hur man når dit och kanske visa på olika vägar till samma mål.

Vilka yrken har jag sett/träffat på idag?

Yrken förr, nu och i framtiden.

Finns det kvinnliga piloter och manliga barnmorskor?

Lärarna kopplar sina egna ämnen till yrken och näringslivet.

Bjuda in tidigare elever för att beskriva hur övergången mellan grund- och gymnasieskola kan upplevas och berätta hur det är på gymnasiet.

Läsårsmål med koppling till framtida önskad utbildning.

Studie- och yrkesvägledning på Farstavikens skola

Vad är studie- och yrkesvägledning?

Studie- och yrkesvägledning är en processinriktad verksamhet vars syfte är att underlätta för skolans elever att fatta väl underbyggda beslut om fortsatta studier och framtida yrkes- och karriärvägar. Studie- och yrkesvägledning (SYV) kan både ses som en roll och en funktion. Ett annat sätt att beskriva studie- och yrkesvägledning är att tala om vägledning i vid och snäv bemärkelse.

Vägledning i vid bemärkelse – SYV som funktion

Vägledning i vid bemärkelse är ett ansvar för hela skolans personal. Den vida bemärkelsen av begreppet inkluderar hela den verksamhet som syftar till att förbereda eleverna för studie- och yrkesval och ett kommande yrkesliv. Den vida vägledningen inkluderar undervisning, kontakter med arbetslivet, informationstillfällen, elevernas utvecklingssamtal med lärare, besök på gymnasie-mässor mm. (Skolinspektionen 2013:59). Den snäva vägledningen består av den personliga vägledningen som ges i form av samtal, individuellt eller i grupp av studie- och yrkesvägledare.

Uppföljning och utvärdering utav målen sker årligen och ingår i skolans kvalitetssäkring.

Farstavikens skola/Kvarnberget/Ekedal mål och syfte för studie- och yrkesvägledning

Bakgrund

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevens studie- och yrkesval har stor betydelse för hur livet kommer att utvecklas. Studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven och skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val (skolverket, 2014). Skolinspektionens kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledning i grundskolan visar på stora brister och menar att vägledning i vid bemärkelse måste börja redan på lågstadiet för att ge resultat (Skolinspektionen, 2013). Avhopp i gymnasiet på grund av felval ger samhället stora kostnader, men även en ekonomisk förlust för den enskilda individen. Det är därför en angelägenhet för all personal i grundskolan att elever redan i tidig ålder blir medvetna om sig själva, sina styrkor och sina intressen, och får hjälp med att bygga upp valkompetens. Alla som arbetar på skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studier och yrkesval.

Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning på Farstavikens skola Ekedal/Kvarnberget 2016-2017

Fritidshem

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv.

Syfte: Genom information, vägledning och lek kan fritids arbeta med att vidga elevernas perspektiv.

Därigenom kan eleverna få upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Att eleverna genom sin inblick i närsamhället utvecklar sin förståelse för hur samhället fungerar.

Förslag på aktiviteter: Till exempel rollekar, leklådor och lekgrupper.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: -

Ansvarig: Ansvariga pedagoger på fritidshem.

Förskoleklass

Mål att uppnå: Att kunna presentera sig själv

Syfte: Skolans uppgift är att låta varje elev finna sina unika egenart (LGR11)

Förslag på aktiviteter: Självporträtt – vem är jag? Rollekar.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom olika övningar och aktiviteter kan lärare ge eleven underlag till en bättre självkänedom

Ansvarig: Undervisande lärare

Åk 1-3

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor.

Syfte: Centralt ämnesinnehåll i åk 1-3.

Centrala samhällsfunktioner, sjukvård, räddningstjänst och skola.

Yrken och verksamheter i närområdet.

Förslag på aktiviteter:

- Vilka olika yrken finns på skolan?
- Samhällslektionsmaterial för låg och mellanstadiet.
- Vilka olika yrken finns i närområdet?
- Diskutera olika yrken utifrån genus- etnicitet och klass.
- Intervjua släkt och vänner om ett yrke.
- Studiebesök: 112 dagen, bondgård, affär mm.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Ansvarig: Undervisande lärare. Studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs.

Åk 4-6

Mål att uppnå: Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Att förstå språkvalets konsekvenser för framtida studier och arbetsliv. Centralt ämnesinnehåll i Svenska och SVA åk. 4-6. Att kunna argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser (LGR 11 s. 242). Centralt ämnesinnehåll i Samhällskunskap åk 4-6. Familjen och olika samlevnadsformer, sexualitet, könsroller och jämställdhet (Lgr 11 s. 201)

Förslag på aktiviteter:

- Att kunna beskriva sitt eget drömyrke (svenska).
- Att kunna identifiera sina egna styrkor och svagheter (svenska).
- Kunna jämföra yrken förr och nu (historia).
- Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. hur kommer vårt samhälle se ut 2030?
- Prata om olika yrken ur ett genusperspektiv.
- Fyra hörn övningar om ex. jämställdhet.
- Entreprenöriellt arbetssätt som utvecklar elevernas motivation, självständighet, kreativitet, samarbetsförmåga och mod.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval samt ge eleverna kunskaper om hur arbetslivet fungerar (skolverket 2013 s. 25).

Studie- och yrkesvägledaren bör bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval (skolverket 2013 s. 25)

I undervisningen kan delar av kursplaners och ämnesplaners centrala innehåll kopplas till elevens framtida studie- och yrkesval (skolverket 2013 s. 29)

Ansvarig: Undervisande lärare och studie-och yrkesvägledare. Studie-och yrkesvägledare eller språklärare informerar om språkval.

Åk 7

Mål att uppnå: Att bli medveten om sig själv.

Att se koppling mellan olika ämnen och arbetslivet.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap skall behandla följande centrala innehåll i åk 7-9.

Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas t ex av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning (Lgr 11 s. 202)

Förslag på aktiviteter:

- Självporträtt- framtidsdrömmar
- Fyra hörn (genus, jämställdhet)
- Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. Hur tror ni Värmdö kommun kommer förändras de närmaste 10 åren?
- Sätta upp bilder i olika ämnessalar som kopplar samman ämnet med olika yrken.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Egenskaper, intressen, värderingar, attityder, kompetenser och förmågor påverkar de val eleven gör och är pusselbitar i processen att förstå sig själv i förhållande till en tänkt framtid (skolverket, 2013 s 27)

Genom att belysa vilka yrkesgrupper som kan knytas till ämnet eller hur ämnet uttrycks i mer specialiserade områden i högre studier kan elever få kunskaper som bidrar till ett väl underbyggt val.

Ansvarig: Undervisande lärare och studie- och yrkesvägledare.

Åk 8

Mål att uppnå: Att få uppleva arbetslivet.

Att bli medveten om framtida utbildningsalternativ.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap skall behandla följande centrala innehåll i åk 7-9:

Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor...(Lgr 11, s. 203)

Förslag på aktiviteter:

- Prao
- Intervju av en anställd på ett företag
- Vägledningssamtal enskilt eller i grupp
- Gymnasieinformation
- Studiebesök
- Besök av företag/olika yrken på skolan

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 s. 25).

Elevers erfarenheter och kunskaper är basen för studie- och yrkeslivet.

Ansvarig: Undervisande lärare och studie- och yrkesvägledare.

Åk 9

Mål att uppnå: Att varje elev kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Syfte: Att eleven ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper och färdigheter i att söka gymnasieutbildning eller ett arbete.

Förslag på aktiviteter:

- Vägledningssamtal enskilt eller i grupp
- Studiebesök
- Skansen hantverksdagarna
- Gymnasiemässa
- Elev för en dag
- Cv skrivning
- Information om arbete/lagar och avtal
- Provsöka till gymnasiet via Internet
- Besöka öppet hus på gymnasium

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Studie- och yrkesvägledaren bör se till att informationen om utbildningsvägarna och yrken är aktuell, opartisk och tillförlitlig och tillgänglig för eleverna när de behöver den (Skolverket 2013, s. 31).

Ansvarig: Undervisande lärare och studie- och yrkesvägledare.

Grundsärskolan åk 1-6

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken

Syfte: Samhällsfunktioner och samhällsservice i närsamhället ex. räddningstjänst, sjukhus och skola (Lgr11 s.9)

Förslag på aktiviteter: Promenera i närområdet och tala om olika yrken. Olika yrkesgrupper på skolan. Måla självporträtt och berätta om sitt drömyrke. Samhället-lektionsmaterial för låg och mellanstadiet. Arbetslivet A-Ö.

Skolverket allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: I grundskolan och specialskolan ska eleverna i ämnet Samhällskunskap, och inom ämnet SO ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om arbetsliv och yrken.

Ansvarig: Undervisande lärare. Studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs.

Grundsärskolan årskurs 7-9

Mål att uppnå Att bli medveten om sig själv

Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Att ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om arbetsliv och yrken.

Förslag på aktiviteter:

- Lektioner om arbetsmarknad och annan sysselsättning
- Vägledningssamtal
- Gymnasiepraktik
- Studiebesök på gymnasiesärskolor

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Oavsett utgångspunkt och skolform är det viktigt att de beslut som fattas om studier och yrken är elevens egna. Studie- och yrkesvägledning skall vara ett stöd i val och beslutsprocessen (Skolverket, 2013 s 14).

Ansvarig: Rektor, undervisande lärare och studie- och yrkesvägledare.

Arbetsplan för Studie- och Yrkesvägledning på Fågelviks skola läsåret 1617.

Bakgrund

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevens studie- och yrkesval har stor betydelse för hur livet kommer att utvecklas. Studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven och skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val (Skolverket, 2013).

Avhopp i gymnasiet på grund av felval ger samhället stora kostnader men är även en ekonomisk förlust för den enskilda individen. Det är därför en angelägenhet för all personal i grundskolan att elever redan i tidig ålder blir medvetna om sig själva, sina styrkor och sina intressen, och får hjälp med att bygga upp en valkompetens. Alla som arbetar på skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studie- och yrkesval.

Denna arbetsplan har därför som syfte att tillgodose elevers behov på skolan för att verksamheten skall uppfylla författningarnas krav så att samtliga elever får tillgång till den studie- och yrkesvägledning som de enligt skollag har rätt till.

Vad menas med studie- och yrkesvägledning?

Syö, arbetslivsorientering, skola – omvärld, entreprenöriellt lärande, synligt arbetsliv i undervisningen eller studie- och yrkesvägledning, det finns många olika begrepp som syftar till samma sak. Studie- och yrkesvägledning är en processinriktad verksamhet vars syfte är att underlätta för skolans elever att fatta väl underbyggda beslut om fortsatta studier och framtida yrkes- och karriärvägar. Studie- och yrkesvägledning (SYV) kan både ses som en roll och en funktion. Ett annat sätt att beskriva studie- och yrkesvägledning är att tala om vägledning i vid och snäv bemärkelse.

Fågelviks skolas organisation läsåret 15/16.

Skolan är en F-3-skola belägen på Ingarö. Skolan är uppdelad i två arbetslag – Redet och Nästet. Skola och fritids arbetar gemensamt i blandade arbetslag. Skolan har ett nära samarbete med Fågelviks förskola, vilket skapar möjligheter för en gemensam samsyn i de pedagogiska verksamheterna och stöder barnens/elevernas lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Skolans elevunderlag;

- F-klass – två klasser(47 elever)
- åk 1 - två klasser (31 elever)

- åk 2 - två klasser (44 elever)
- åk 3 - två klasser (42 elever)

Mål

Skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden, har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning

Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i 11 förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- samverka med skolor och arbetslivet utanför skolan, utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.
- den studie- och yrkesorienterade verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Fågelviks skolas SYV-plan läsår 2016/2017

SYV-plan	Förskoleklass	Åk 1-3	Fritidshem
Mål att uppnå	Att kunna presentera sig själv.	Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv.	Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv.
Syfte	Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart (LGR 11)	Centralt ämnesinnehåll i Samhällskunskap åk 1-3 Centrala samhällsfunktioner såsom sjukvård, räddningstjänst och skola Yrken och verksamheter i närområdet .(LGR 11) Genom sin inblick i närsamhället utvecklar de sin förståelse för hur samhället fungerar.	Genom information, vägledning och lek kan fritids arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.
Förslag på aktiviteter	• Självporträtt - Vem är jag? • Rollekar • Dinosaurietema • Ingarötema • Värmdötema • 112-tema • Besöka och få besök av olika yrken som finns i vårt närområde	• Vilka olika yrken finns på skolan? • Vilka olika yrken finns i närområde? • Diskutera olika yrken utifrån genus- etnicitet och klass. • Intervjua släkt eller vänner om ett yrke. • Studiebesök på brandstation • Bjuda in föräldrar att berätta om deras arbete • Samarbeta med Kulturskolan och Gustavsbergs simhall • Besök på närliggande idrottsanläggningar.	• T.ex rollekar och olika lekaktiviteter. • Besök på närliggande idrottsanläggningar samt närområden. • Vi vägleder barn och föräldrar för att hjälpa dem att t.ex hitta en förening vars verksamhet passar dem.
Skolverket allmänna råd för Studie- och Yrkes- vägledning	Genom olika övningar och aktiviteter kan lärare ge eleven underlag till en bättre självkännedom.	Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.	I samverkan mellan fritidshemmet, förskoleklassen, skolan och hemmet kan personalen skapa ett helhetsperspektiv på elevens utveckling, lärande och utbildning, där elevens bästa är i fokus för verksamheten
Ansvarig personal	Undervisande lärare	Undervisande lärare	Fritidshemspersonal

Arbetsplan för studie- och yrkesvägledning läsåret 2016-2017

Vad är studie- och yrkesvägledning?

Studie- och yrkesvägledning är en processinriktad verksamhet vars syfte är att underlätta för skolans elever att fatta väl underbyggda beslut om fortsatta studier och framtida yrkes – och karriärvägar. Studie- och yrkesvägledning (SYV) kan både ses som en roll och en funktion. Ett annat sätt att beskriva studie- och yrkesvägledning är att tala om vägledning i vid och snäv bemärkelse.

Vägledning i vid bemärkelse – SYV som funktion

Vägledning i vid bemärkelse är ett ansvar för hela skolans personal. Den vida bemärkelsen av begreppet inkluderar hela den verksamhet som syftar till att förbereda eleverna för studie- och yrkesval och ett kommande yrkesliv. Den vida vägledningen inkluderar undervisning, kontakter med arbetslivet, informationstillfällen, elevernas utvecklingssamtal med lärare, besök på gymnasimässor mm. (Skolinspektionen 2013:59). Den snäva vägledningen består av den personliga vägledningen som ges i form av samtal, individuellt eller i grupp av studie- och yrkesvägledare. Uppföljning och utvärdering av målen sker årligen och ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Bakgrund

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevens studie- och yrkesval har stor betydelse för hur livet kommer att utvecklas. Studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven. Skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val (skolverket, 2014). Skolinspektionens kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledning i grundskolan visar på stora brister och menar att vägledning i vid bemärkelse måste börja redan på lågstadiet för att ge resultat (Skolinspektionen, 2013). Avhopp i gymnasiet på grund av felval ger samhället stora kostnader, men även en ekonomisk förlust för den enskilda individen. Det är därför en angelägenhet för all personal i grundskolan och grundsärskolan att elever redan i tidig ålder blir medvetna om sig själva, sina styrkor och sina intressen, och får hjälp med att bygga upp valkompetens. Alla som arbetar på skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studier och yrkesval.

Övergång och samverkan

Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Riktlinjer

Läraren ska:

- utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem,
- utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskolan och i berörda skolformer, och
- i samarbetet särskilt uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd.

Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev:

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska:

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund

Läraren ska

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

FÖRSKOLEKLASS

Mål att uppnå: Att kunna presentera sig själv

Syfte: Skolans uppgift är att låta varje elev finna sina unika egenart (LGR11)

Förslag på aktiviteter: Självporträtt – vem är jag? Rollekar.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom olika övningar och aktiviteter kan lärare och SYV ge eleven underlag till en bättre självkänedom

Ansvarig: Undervisande lärare Hemmestaskolan

FRITIDSCHEM

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv.

Syfte: Genom information, vägledning och lek kan fritids arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Att eleverna genom sin inblick i närsamhället utvecklar sin förståelse för hur samhället fungerar.

Förslag på aktiviteter: Till exempel rollekar, leklådor och lekgrupper.

Vi vägleder barn och föräldrar för att hjälpa dem att hitta en förening vars verksamhet passar dem, exempelvis Kulturskolan.

Ansvarig: Ansvariga pedagoger på fritidshem. Hemmestaskolan

GRUNDSKOLA ÅK 1-3

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor.

Syfte: Centrala samhällsfunktioner, sjukvård, räddningstjänst och skola + Yrken och verksamheter i närområdet. Central innehåll samhällskunskap (Lgr 11 sid. 200)

Förslag på aktiviteter:

Vilka olika yrken finns på skolan?

Samhällslektionsmaterial för låg och mellanstadiet.

Vilka olika yrken finns i närområdet?

Diskutera olika yrken utifrån genus- etnicitet och klass.

Intervjua släkt och vänner om ett yrke.

Studiebesök bondgård, affär mm.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

ANSVARIG: Undervisande lärare i samhällskunskap. Studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 4-6

Mål att uppnå: Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Att förstå språkvalets konsekvenser för framtida studier och arbetsliv. Centralt ämnesinnehåll i Svenska och SVA åk. 4-6. Att kunna argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser (LGR 11 s. 242). Centralt ämnesinnehåll i Samhällskunskap åk 4-6. Familjen och olika samlevnadsformer, sexualitet, könsroller och jämställdhet (Lgr 11 s. 201)

Förslag på aktiviteter:

Att kunna beskriva sitt eget drömyrke (svenska).

Att kunna identifiera sina egna styrkor och svagheter (svenska).

Kunna jämföra yrken förr och nu (historia).

Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. hur kommer vårt samhälle se ut 2030?

Prata om olika yrken ur ett genusperspektiv.

Fyrahorn övningar om ex. jämställdhet.

Entreprenöriellt arbetssätt som utvecklar elevernas motivation, självständighet, kreativitet, samarbetsförmåga och mod.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval samt ge eleverna kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 s. 25). Studie- och yrkesvägledaren bör bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval (Skolverket 2013 s. 25) I undervisningen kan delar av kursplaners och ämnesplaners centrala innehåll kopplas till elevens framtida studie- och yrkesval (Skolverket 2013 s. 29)

Ansvarig: Undervisande lärare i språkval, SV/SVA och samhällskunskap. SYV eller språklärare informerar om språkval.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 7

Mål att uppnå: Att bli medveten om sig själv.

Att se koppling mellan olika ämnen och arbetslivet.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap ska behandla följande centrala innehåll i åk 7-9.

Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas t ex av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning (Lgr 11 s. 202)

Förslag på aktiviteter:

Självporträtt- framtidsdrömmar

Fyrahorn (genus, jämställdhet)

Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. Hur tror ni Värmdö kommun kommer förändras de närmaste 10 åren?

Sätta upp bilder i olika ämnessalar som kopplar samman ämnet med olika yrken.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Egenskaper, intressen, värderingar, attityder, kompetenser och förmågor påverkar de val eleven gör och är pusselbitar i processen att förstå sig själv i förhållande till en tänkt framtid (skolverket, 2013 s 27). Genom att belysa vilka yrkesgrupper som kan knytas till ämnet eller hur ämnet uttrycks i mer specialiserade områden i högre studier kan elever få kunskaper som bidrar till ett väl underbyggt val.

Ansvarig: Undervisande lärare i samhällskunskap. Studie- och yrkesvägledare konsultativt.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 8

Mål att uppnå: Att få uppleva arbetslivet.

Att bli medveten om framtida utbildningsalternativ.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap skall behandla följande centrala innehåll i åk 7-9: Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor...(Lgr 11, s. 203)

Förslag på aktiviteter:

Prao

Intervju av en anställd på ett företag

Gruppvägledning

Gymnasieinformation

Studiebesök

Besök av företag/olika yrken på skolan

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 s. 25). Elevens erfarenheter och kunskaper är basen för studie- och yrkeslivet.

Ansvarig: Studie- och yrkesvägledare.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 9

Mål att uppnå: Att varje elev kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Syfte: Att eleven ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper och färdigheter i att söka gymnasieutbildning eller ett arbete.

Förslag på aktiviteter:

Vägledningssamtal enskilt eller i grupp

Studiebesök

Gymnasiemässa

Elev för en dag

Cv skrivning

Information om arbete/lagar och avtal

Provsöka till gymnasiet via Internet

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Studie- och yrkesvägledaren bör se till att informationen om utbildningsvägarna och yrken är aktuell, opartisk och tillförlitlig och tillgänglig för eleverna när de behöver den (Skolverket 2013, s. 31).

Ansvarig: Studie- och yrkesvägledare.

Arbetsplan för studie- och yrkesvägledning läsåret 2016-2017

Vad är studie- och yrkesvägledning?

Studie- och yrkesvägledning är en processinriktad verksamhet vars syfte är att underlätta för skolans elever att fatta väl underbyggda beslut om fortsatta studier och framtida yrkes – och karriärvägar. Studie- och yrkesvägledning (SYV) kan både ses som en roll och en funktion. Ett annat sätt att beskriva studie- och yrkesvägledning är att tala om vägledning i vid och snäv bemärkelse.

Vägledning i vid bemärkelse – SYV som funktion

Vägledning i vid bemärkelse är ett ansvar för hela skolans personal. Den vida bemärkelsen av begreppet inkluderar hela den verksamhet som syftar till att förbereda eleverna för studie- och yrkesval och ett kommande yrkesliv. Den vida vägledningen inkluderar undervisning, kontakter med arbetslivet, informationstillfällen, elevernas utvecklingssamtal med lärare, besök på gymnasie-mässor mm. (Skolinspektionen 2013:59). Den snäva vägledningen består av den personliga vägledningen som ges i form av samtal, individuellt eller i grupp av studie- och yrkesvägledare.

Uppföljning och utvärdering av målen sker årligen och ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Bakgrund

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevens studie- och yrkesval har stor betydelse för hur livet kommer att utvecklas. Studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven. Skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val (skolverket, 2014). Skolinspektionens kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledning i grundskolan visar på stora brister och menar att vägledning i vid bemärkelse måste börja redan på lågstadiet för att ge resultat (Skolinspektionen, 2013). Avhopp i gymnasiet på grund av felval ger samhället stora kostnader, men även en ekonomisk förlust för den enskilda individen. Det är därför en angelägenhet för all personal i grundskolan och grundsärskolan att elever redan i tidig ålder blir medvetna om sig själva, sina styrkor och sina intressen, och får hjälp med att bygga upp valkompetens. Alla som arbetar på skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studier och yrkesval.

Övergång och samverkan

Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Riktlinjer

Läraren ska

- utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem,
- utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskolan och i berörda skolformer, och
- i samarbetet särskilt uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd.

Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund

Läraren ska

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

1. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

FÖRSKOLEKLASS

Mål att uppnå: Att kunna presentera sig själv

Syfte: Skolans uppgift är att låta varje elev finna sina unika egenart (LGR11)

Förslag på aktiviteter: Självporträtt – vem är jag? Rollekar.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom olika övningar och aktiviteter kan lärare och SYV ge eleven underlag till en bättre självkänedom

Ansvarig: Undervisande lärare

2. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

FRITIDSHEM

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv.

Syfte: Genom information, vägledning och lek kan fritids arbeta med att vidga elevernas perspektiv.

Därigenom kan eleverna få upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Att eleverna genom sin inblick i närsamhället utvecklar sin förståelse för hur samhället fungerar.

Förslag på aktiviteter: Till exempel rollekar, leklådor och lekgrupper.

Vi vägleder barn och föräldrar för att hjälpa dem att hitta en förening vars verksamhet passar dem, exempelvis Kulturskolan.

Ansvarig: Ansvariga pedagoger på fritidshem.

3. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

GRUNDSKOLA ÅK 1-3

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor.

Syfte: Centrala samhällsfunktioner, sjukvård, räddningstjänst och skola + Yrken och verksamheter i närområdet. Central innehåll samhällskunskap (Lgr 11 sid. 200)

Förslag på aktiviteter: Vilka olika yrken finns på skolan?

Samhällslektionsmaterial för låg och mellanstadiet.

Vilka olika yrken finns i närområdet?

Diskutera olika yrken utifrån genus- etnicitet och klass.

Intervjua släkt och vänner om ett yrke.

Studiebesök bondgård, affär mm.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

ANSVARIG: Undervisande lärare i samhällskunskap. Studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs.

4. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 4-6

Mål att uppnå: Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Att förstå språkvalets konsekvenser för framtida studier och arbetsliv. Centralt ämnesinnehåll i Svenska och SVA åk. 4-6. Att kunna argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser (LGR 11 s. 242). Centralt ämnesinnehåll i Samhällskunskap åk 4-6. Familjen och olika samlevnadsformer, sexualitet, könsroller och jämställdhet (Lgr 11 s. 201)

Förslag på aktiviteter: Att kunna beskriva sitt eget drömyrke (svenska).

Att kunna identifiera sina egna styrkor och svagheter (svenska).

Kunna jämföra yrken förr och nu (historia).

Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. hur kommer vårt samhälle se ut 2030?

Prata om olika yrken ur ett genusperspektiv.

Fyra hörn övningar om ex. jämställdhet.

Entreprenöriellt arbetssätt som utvecklar elevernas motivation, självständighet, kreativitet, samarbetsförmåga och mod.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval samt ge eleverna kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 s. 25).

Studie- och yrkesvägledaren bör bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval (Skolverket 2013 s. 25)

I undervisningen kan delar av kursplaners och ämnesplaners centrala innehåll kopplas till elevens framtida studie- och yrkesval (Skolverket 2013 s. 29)

Ansvarig: Undervisande lärare i språkval, Sv/Sva och samhällskunskap. SYV eller språklärare informerar om språkval.

5. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning på Kullsvedsskolan

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 7

Mål att uppnå: Att bli medveten om sig själv.

Att se koppling mellan olika ämnen och arbetslivet.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap ska behandla följande centrala innehåll i åk 7-9.

Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas t ex av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning (Lgr 11 s. 202)

Förslag på aktiviteter: Självporträtt- framtidsdrömmar

Fyra hörn (genus, jämställdhet)

Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. Hur tror ni Värmdö kommun kommer förändras de närmaste 10 åren?

Sätta upp bilder i olika ämnessalar som kopplar samman ämnet med olika yrken.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Egenskaper, intressen, värderingar, attityder, kompetenser och förmågor påverkar de val eleven gör och är pusselbitar i processen att förstå sig själv i förhållande till en tänkt framtid (skolverket, 2013 s 27)

Genom att belysa vilka yrkesgrupper som kan knytas till ämnet eller hur ämnet uttrycks i mer specialiserade områden i högre studier kan elever få kunskaper som bidrar till ett väl underbyggt val.

Ansvarig: Undervisande lärare i samhällskunskap. Studie- och yrkesvägledare konsultativt.

6. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 8

Mål att uppnå: Att få uppleva arbetslivet.
Att bli medveten om framtida utbildningsalternativ.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap skall behandla följande centrala innehåll i åk 7-9:
Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor...(Lgr 11, s. 203)

Förslag på aktiviteter:

Prao

Intervju av en anställd på ett företag

Gruppvägledning

Gymnasieinformation

Studiebesök

Besök av företag/olika yrken på skolan

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 s. 25).

Elevens erfarenheter och kunskaper är basen för studie- och yrkeslivet.

Ansvarig: Undervisande lärare i samhällskunskap, Studie- och yrkesvägledare.

7. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 9

Mål att uppnå: Att varje elev kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Syfte: Att eleven ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper och färdigheter i att söka gymnasieutbildning eller ett arbete.

Förslag på aktiviteter:

Vägledningssamtal enskilt eller i grupp

Studiebesök

Skansen hantverksdagarna

Gymnasiemässa

Elev för en dag

Cv skrivning

Information om arbete/lagar och avtal

Provsöka till gymnasiet via Internet

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Studie- och yrkesvägledaren bör se till att informationen om utbildningsvägarna och yrken är aktuell, opartisk och tillförlitlig och tillgänglig för eleverna när de behöver den (Skolverket 2013, s. 31).

Ansvarig: Undervisande lärare i samhällskunskap och studie- och yrkesvägledare.

8. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

GRUNDSÄRSKOLAN ÅK 1-6

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken

Syfte: Centralt innehåll: SO (samhälle) Samhällsfunktioner och samhällsservice i närsamhället ex. räddningstjänst, sjukhus och skola (Läroplan för grundskola sid. 91)

Förslag på aktiviteter: Promenera i närområdet och tala om olika yrken. Olika yrkesgrupper på skolan. Måla självporträtt och berätta om sitt drömyrke. Samhällets lektionsmaterial för låg och mellanstadiet. Arbetslivet A-Ö.

Skolverket allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: I grundskolan och specialskolan ska eleverna i ämnet Samhällskunskap, och inom ämnet SO ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om arbetsliv och yrken.

Ansvarig: Undervisande lärare i SO. Studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs.

9. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

GRUNDSÄRSKOLAN ÅRSKURS 7-9

Mål att uppnå: Att bli medveten om sig själv

Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Centralt innehåll: Samhällsfunktioner och samhällsservice, t.ex. räddningstjänst och sjukvård samt fritids – kulturutbud i närsamhället – metoder för att söka information. Yrken och verksamheter i samhället. Entreprenörskap. (Läroplan för grundskolan sid. 92)

Förslag på aktiviteter: Lektioner om arbetsmarknad och annan sysselsättning

Vägledningssamtal

Gymnasiepraktik

Studiebesök på gymnasieskolor

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Oavsett utgångspunkt och skolform är det viktigt att de beslut som fattas om studier och yrken är elevens egna. Studie- och yrkesvägledning skall vara ett stöd i val och beslutsprocessen (Skolverket, 2013 s 14).

Ansvarig: Undervisande lärare i SO och studie- och yrkesvägledare.

10. Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

GRUNDSÄRSKOLANS TRÄNINGSDIRIGERING ÅRSKURS 1-9

Mål att uppnå: Att bli medveten om sig själv

Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Centralt innehåll ämnesområdet vardagsaktiviteter: Samhällsfunktioner och samhällsservice, t.ex. räddningstjänst och sjukvård samt fritids – kulturutbud i närsamhället – metoder för att söka information.

Utbildningsvägar, yrken och verksamheter i samhället samt entreprenörskap. (Läroplan för grundskolan sid 156)

Förslag på aktiviteter: Lektioner om arbetsmarknad och annan sysselsättning

Vägledningssamtal

Gymnasiepraktik

Studiebesök på gymnasieskolor

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Oavsett utgångspunkt och skolform är det viktigt att de beslut som fattas om studier och yrken är elevens egna. Studie- och yrkesvägledning skall vara ett stöd i val och beslutsprocessen (Skolverket, 2013 s 14).

Ansvarig: Undervisande lärare i Vardagsaktiviteter och studie- och yrkesvägledare.

Munkmoraskolan

Arbetsplan för Studie- och Yrkesvägledning 2016/2017

Skolan har ett ansvar att förbereda eleverna i deras studier och genom dessa ge dem en god grund för att välja utbildningsvägar efter grundskolan. Personalen har i uppgift att på ett positivt sätt stödja eleverna i deras val av framtidsmöjligheter. Redan tidigt behöver eleverna förberedas och ges tillfälle att bearbeta sina drömmar om framtiden. Lärarna har då ett särskilt ansvar för att eleverna ska få möjlighet att arbeta med sina framtidsdrömmar/planer. Alla som arbetar i skolan utgör positiva förebilder för eleverna genom de yrkesgrupper som finns representerade.

Arbetsplanens syfte är att beskriva och tillgodose att alla elever får tillgång till den studie- och yrkesvägledning som de enligt skollagen har rätt till. Detta behov ska tillgodoses redan från förskoleklassen och vidare upp i de yngre åldrarna. Ett sätt att beskriva studie- och yrkesvägledning är att samtala om vägledning för framtiden och vilka konkreta arbeten och sätt att leva som finns i vårt samhälle.

De mål och aktiviteter som genomförs i förskoleklassen - skolan sker genom ett systematiskt arbete och riktas mot de nationella mål och kunskapskrav utifrån Lgr 11. Detta innebär att samverkan mellan skolan och arbetslivet utanför skolan har stor betydelse. Genom samverkan får eleverna konkreta erfarenheter av olika yrken som har betydelse för deras fortsatta val av framtida yrkesinriktningar.

Mål

Skolans mål är att ge eleverna valmöjligheter och kunna ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. Målet är att genom kunskap av vårt närsamhälle, vad människor arbetar med, vad föreningslivet erbjuder och vilket kulturliv som finns, kunna skapa möjligheter för fortsatt utbildning för framtiden.

Alla som arbetar i skolan ska:

- Bidra till att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.
- Medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivna samhället.
- Informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för eleverna med funktionsnedsättning.

Munkmoraskolan

Förskoleklassen

I leken lyfts olika yrken och roller fram, vilket kan förändra elevernas föreställningar om kvinnligt och manligt.

Genom att eleverna ges möjlighet att studera den egna arbetsplatsen – förskoleklassen, kan eleverna bekanta sig med olika yrken och arbetsuppgifter så som: lokalvårdare, skolsköterska, kokerska, intendent, fritidshemspersonal, lärare, rektor m.fl.

Vid studiebesök som genomförs läggs stor vikt på samtal om vika uppgifter de som arbetar på den aktuella anläggningen har och hur och varför dessa finns.

Studiebesök genomförs t.ex. på: Siggesta gård och Brandstationen.

År 1- 3

Föräldrar och representanter från näringslivet bjuds in för att berätta om sina yrken, studier och intressen vilket bidrar till att öka elevernas omvärldsuppfattning.

Genom studiebesök ges eleverna möjlighet att få kännedom om de olika yrken som representeras där. Vidare samtal och fördjupning kring de olika yrkena genomförs fortsättningsvis i skolarbete. Yrkenas förändring genom ett historiskt perspektiv aktualiseras för eleverna.

Studiebesök genomförs t.ex. på:

År 1. Skansen/bondgården.

År 2. Naturhistoriska riksmuseet och Skansen gammaldags skoldag samt gamla byggnader.

År 3. Historiska museet

Eleverna har möjlighet att få kännedom om olika föreningar som finns i närort. Vilka olika yrken som finns i närområdet och hur yrkena utövas. Detta är t.ex.. Gustavsbergs simhall, Gustavsbergs porslinsfabrik, Kulturskolan, biblioteket, brandstationen, idrottsanläggningar.

Eleverna har möjlighet i de olika årskurserna att hjälpa till i skolans bibliotek, i matsalen och stötta med att hålla rent på skolgården. Innan detta sker får eleverna en förförståelse vad arbetet innebär och vilket stöd de kan få i genomförandet.

Fritidshem

Genom fritidshemmets lärandeaktiviteter kan fritidshemmet vidga elevernas framtidsperspektiv genom leken. Aktiviteter genomförs t.ex. i skogen, genom aktivt kojbygge. I kiosken/restaurangen, där eleverna rustar sig i hur mat kan serveras och lagas. Fritidshemmet har stor betydelse även i arbete med studiebesök och närmiljö. Vilka yrken som finns nära eleverna och hur de genom rolleken kan illustrera och utveckla dessa.

Arbetsplan för studie- och yrkesvägledning på Viks skola 2016/2017

Vad är studie- och yrkesvägledning?

Studie- och yrkesvägledning är en processinriktad verksamhet vars syfte är att underlätta för skolans elever att fatta väl underbyggda beslut om fortsatta studier och framtida yrkes – och karriärvägar. Studie- och yrkesvägledning (SYV) kan både ses som en roll och en funktion. Ett annat sätt att beskriva studie- och yrkesvägledning är att tala om vägledning i vid och snäv bemärkelse.

Vägledning i vid och snäv bemärkelse

Vägledning i vid bemärkelse är ett ansvar för hela skolans personal. Den vida bemärkelsen av begreppet inkluderar hela den verksamhet som syftar till att förbereda eleverna för studie- och yrkesval och ett kommande yrkesliv. Den vida vägledningen inkluderar undervisning, kontakter med arbetslivet, informationstillfällen, elevernas utvecklingssamtal med lärare, besök på gymnasiemässor mm. (Skolinspektionen 2013:59).

Den snäva vägledningen består av den personliga vägledningen som ges i form av samtal, individuellt eller i grupp av studie- och yrkesvägledare.

Summering av målsättningen med SYV

Elevens behov av studie- och yrkesvägledning kan summeras som att eleven, utifrån sina förutsättningar, ska:

- bli medveten om sig själv
- bli medveten om olika valalternativ, såsom olika utbildningar och yrken
- bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen
- lära sig att fatta beslut
- lära sig att genomföra sina beslut.

Uppföljning och utvärdering av målen sker regelbundet och ingår i skolans plan för systematiskt kvalitetsarbete.

Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning på Viks skola

Årskurs: Fritidshem

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv.

Syfte: Genom information, vägledning och lek kan fritids arbeta med att vidga elevernas perspektiv.

Därigenom kan eleverna få upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Att eleverna genom sin inblick i närsamhället utvecklar sin förståelse för hur samhället fungerar.

Förslag på aktiviteter: Till exempel rollekar, leklådor och lekgrupper.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: -

Ansvarig: Ansvariga pedagoger på fritidshem.

Årskurs: Förskoleklass

Mål att uppnå: Att kunna presentera sig själv

Syfte: Skolans uppgift är att låta varje elev finna sina unika egenart (LGR11)

Förslag på aktiviteter: Självporträtt – vem är jag? Rollekar.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom olika övningar och aktiviteter kan lärare ge eleven underlag till en bättre självkänedom

Ansvarig: Undervisande lärare

Årskurs: Åk 1-3

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor.

Syfte: Centralt ämnesinnehåll i åk 1-3.

Centrala samhällsfunktioner, sjukvård, räddningstjänst och skola.

Yrken och verksamheter i närområdet.

Förslag på aktiviteter: Vilka olika yrken finns på skolan?

Samhällslektionsmaterial för låg och mellanstadiet.

Vilka olika yrken finns i närområdet?

Vilka fanns förr, vilka kan komma att finnas i en framtid?

Diskutera olika yrken med avsikt att vidga elevernas perspektiv på yrkesval bl.a utifrån genus

Intervjua släkt och vänner om ett yrke.

Möte med konstnärer via skapande skola och andra projekt

Studiebesök: T.ex bondgård, affär.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Ansvarig: Undervisande lärare.

Årskurs: 4-6: Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Att förstå språkvalets konsekvenser för framtida studier och arbetsliv. Centralt ämnesinnehåll i Svenska och SVA åk. 4-6. Att kunna argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser (LGR 11 s. 242). Centralt ämnesinnehåll i Samhällskunskap åk 4-6. Familjen och olika samlevnadsformer, sexualitet, könsroller och jämställdhet (Lgr 11 s. 201)

Förslag på aktiviteter: Att kunna beskriva sitt eget drömyrke (svenska).

Att kunna identifiera sina egna styrkor och svagheter (svenska).

Kunna jämföra yrken förr och nu (historia).

Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. hur kommer vårt samhälle se ut i framtiden?

Prata om olika yrken ur ett genusperspektiv.

Värderingsövningar om jämställdhet.

Diskutera olika yrken med avsikt att vidga elevernas perspektiv även utifrån social eller kulturell bakgrund.

Entreprenöriellt arbetssätt som utvecklar elevernas motivation, självständighet, kreativitet, samarbetsförmåga och mod.

Intern-PRAO i skolrestaurangen.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval samt ge eleverna kunskaper om hur arbetslivet fungerar (skolverket 2013 s. 25).

I undervisningen kan delar av kursplaners och ämnesplaners centrala innehåll kopplas till elevens framtida studie- och yrkesval (skolverket 2013 s. 29)

Ansvarig: Undervisande lärare

Arbetsplan för studie- och yrkesvägledning läsåret 2016-2017

Värmdö Skärgårdsskola

Inledning

Gymnasievalet är ett slutmål på en process som pågår under en lång tid. Inte en enskild händelse. Eleverna på Värmdö Skärgårdsskola behöver få kunskap och verktyg för att kunna göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning eller yrkesinriktning. Skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val. (Skolverket 2014)

Avhopp i gymnasiet på grund av felval ger samhället stora kostnader, men även en ekonomisk förslut för den enskilda individen. Det är därför en angelägenhet för all personal i grundskolan och grundsärskolan att elever redan i tidig ålder blir medvetna om sig själva, sina styrkor och sina intressen och får hjälp med att bygga upp valkompetens. Alla som arbetar på skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studier och yrkesval. (Skolinspektionen 2013:5)

Definition av studie- och yrkesvägledning

Vägledning i vid bemärkelse innebär ”...all den verksamhet som respektive institution/organisation erbjuder som förberedelse för framtida val av utbildning, yrke, arbete och livsform. I Sverige innebär det att i all skolutbildning integrera studie-, yrkes- och arbetslivsorientering och vägledning i snäv bemärkelse. Vägledning i vid bemärkelse är alltså i detta fall ett ansvar för hela skolans personal”. (Lindh 1997)

Den vida vägledningen inkluderar undervisning, kontakter med arbetslivet, informationstillfällen, elevernas utvecklingssamtal med lärare och besök på gymnasiemässor med mera.

Vägledning i snäv bemärkelse innebär ”...personlig vägledning, enskilt eller i grupp och de med den direkt förbundna aktiviteterna. Det är den interaktionsprocess som bedrivs inom en institution/organisation, där en professionell vägledare hjälper enskilda individer att utifrån sina unika problemställningar lösa/hantera problem inför val av utbildning, yrke, arbete och livsform (karriärproblem). Den personliga studie- och yrkesvägledningen är ett led i den karriär- och socialisationsprocess som pågår under individens hela livstid”. (Lindh 1997)

Den snäva vägledningen består av den personliga vägledningen som ges i form av samtal eller med andra i grupp tillsammans med skolans studie- och yrkesvägledare.

Studie- och yrkesvägledning syftar till att göra det möjligt för den enskilda individen att kunna lära sig fatta beslut och göra val som är medvetna och väl underbyggda.

Att bli medveten om sig själv: Vem är jag? Intressen, egenskaper, fysiska och psykiska förutsättningar.

Att bli medveten om alternativen/möjligheterna: Vad vet och kan jag om omvärlden? Information om utbildningar och yrken mm.

Beslutskunskap: innebär i sin tur förmågan att kunna sätta självkännedom och omvärldskunskap i relation till varandra och väga för- och nackdelar samt konsekvensen av olika beslut.

Styrdokument

Skollagen

I denna går att läsa:

Tillgång, 2 kapitlet § 29

”Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning”

Övergripande mål ur Lgr -11

I övergripande mål och riktlinjer för grundskolan går att läsa:

Skolans mål är att varje elev efter genomgången grundskola

2.2 Kunskaper

- Kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning

2.6 SKOLAN OCH OMVÄRLDEN

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

- *bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och*
- *medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.*

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- *informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och*
- *vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.*

2.8 REKTORNS ANSVAR

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar ett särskilt ansvar för att:

- *samverka med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning*
- *den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder inför fortsatt utbildning.*

3. Kursplaner

Centralt innehåll

Undervisningen i de samhällsorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll.

I årskurs 1-3

Att leva i närområdet

- *Yrken och verksamhet i närområdet*

I årskurs 4-6

Information och kommunikation

- *Informationsspridning, reklam och opinionsbildning i olika medier*
- *Hur man skiljer budskap, avsändare och syfte i olika medier med ett källkritiskt förhållningssätt.*

Samhällsresurser och fördelning

- *Privatekonomi och relation mellan arbete, inkomst och konsumtion*

I årskurs 7-9

- *Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnad.*

Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

FÖRSKOLEKLASS

Mål att uppnå: Att kunna presentera sig själv, grundläggande tankar kring självkänedom.

Syfte: Skolans uppgift är att låta varje elev finna sina unika egenarter (LGR 11, sid 7)

Förslag på aktiviteter: Självporträtt – vem är jag? Rollekar. leklådor (sjukhus, frisör mm)
Tydliggöra olika yrkesgrupper.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom olika övningar och aktiviteter kan lärare och SYV ge eleven underlag till en bättre självkänedom.

Ansvarig: Undervisande lärare

FRITIDSHEM

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhällets och dess arbets-, förenings- och kulturliv.

Syfte: Genom information, vägledning och lek kan fritids arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Att eleverna genom sin inblick i närsamhället utvecklar sin förståelse för hur samhället fungerar.

Förslag på aktiviteter: Till exempel rollekar, leklådor (sjukhus, frisör mm) och lekgrupper. Se även f-klass samt åk 1-3.

Ansvarig: Ansvariga pedagoger på fritidshem

GRUNDSKOLA ÅK 1-3

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor.

Syfte: Centrala samhällsfunktioner, sjukvård, räddningstjänst och skola + yrken och verksamheter i närområdet. Centralt innehåll i samhällskunskap (Lgr 11, sid 200)

Förslag på aktiviteter:

- Vilka yrken finns på skolan?
- Bjuda in olika yrkesrepresentanter som berättar om sina jobb (föräldrar, morfarförälder, personal på skolan)
- Samhällsektionsmaterial för låg och mellanstadiet.
- Vilka olika yrken finns i närområdet?
- Diskutera olika yrken utifrån genus, etnicitet och klass
- Intervjua släkt och vänner om ett yrke
- Studiebesök på företag i närområdet ex bondgård, affär mm
- Temaarbeten kopplade till yrken (ex. tema havet, vilka yrken finns här)

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Ansvarig: Undervisande lärare i samhällskunskap och SYV som konsultativ resurs.

GRUNDSKOLA ÅK 4-6

Mål att uppnå: Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Att förstå språkvalets konsekvenser för framtida studier och arbetsliv. Central ämnesinnehåll i Svenska och SVA åk 4-6 samt i samhällskunskap familjen och olika samlevnadsformer, sexualitet, könsroller och jämställdhet (Lgr 11, sid 201, 222) Att lära sig väga för- och nackdelar i en valsituation. Vidga perspektiven på yrken, göra osynliga yrken synliga. Tydliggöra relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion - privatekonomi

Förslag på aktiviteter:

- Att kunna beskriva sitt eget drömyrke (svenska)
- Att kunna identifiera sina egna styrkor och svagheter (svenska)
- Att prata om yrken ur genusperspektiv, både nu och förr (svenska, historia)
- Kunna jämföra yrken förr och nu (historia)
- Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. hur kommer vårt samhälle se ut 2040?
- Fyra hörn övningar om ex. jämställdhet
- Entreprenöriellt arbetssätt som utvecklar motivation, självständighet, kreativitet, samarbetsförmåga och mod.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen utmana, problematisera och visa alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval samt ge eleverna kunskap om hur arbetslivet fungerar. (Skolverket 2013 sid 25). Studie- och yrkesvägledare bör bidra med sådan specialistkunskap som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval (Skolverket 2013 sid 25).

Ansvarig: Undervisande lärare i språkval, SV/SVA och samhällskunskap. SYV eller språklärare informerar om språkval.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 7

Mål att uppnå: Att bli medveten om sig själv. Att se koppling mellan olika ämnen och arbetsliv.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap ska behandla följande centrala innehåll i åk 7-9. Ungdomars identitet, livsstilar och välbefinnande, hur detta påverkas av t.ex. socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning (Lgr 11 sid 202-203) Eleverna ska få fördjupad kunskap kring självkännedom, valprocesser, påverkansfaktorer och olika alternativ. Fördjupad känsla av sammanhang mellan ämneskunskap och arbetsliv.

Förslag på aktiviteter:

- Självporträtt – framtidsdrömmar
- Fyra hörnsövningar (genus, jämställdhet)
- Ämnesövergripande projekt med ett framtidsperspektiv ex. Hur tror ni Värmdö Kommun kommer förändras de närmaste 10 åren? Vilka yrken finns kvar och vilka försvinner, uppstår det nya yrken?
- Arbeta med yrken, vilken utbildning behövs, vilka egenskaper behövs, vad gör en.. redovisa i svenskan/engelskan

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Egenskaper, intressen, värderingar, attityder, kompetenser och förmågor påverkar de val eleven gör och är pusselbitar i processen att förstå sig själv i förhållande till en tänkt framtid (Skolverket 2013 sid 27). Genom att belysa vilka yrkesgrupper som kan knytas till ämnet eller hur ämnet uttrycks mer i specialiserad områden i högre studier kan elever få kunskaper som bidrar till ett väl underbyggt val.

Ansvarig: Undervisande lärare i samhällskunskap. Studie- och yrkesvägledare konsultativt.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 8

Mål att uppnå: Att få uppleva arbetslivet.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap skall behandla följande centrala innehåll i åk 7-9. Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor [...] (Lgr 11 sid 203).

Förslag på aktiviteter:

- Prao
- Intervjua en anställd på ett företag
- Gruppvägledning
- Gymnasieinformation
- Studiebesök
- Besök av företag/olika yrken på skolan
- Temaveckor - yrken och studier

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen ge eleverna möjlighet att utvecklas allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 sid 25) Elevens erfarenhet och kunskaper är basen för studie- och yrkeslivet.

Ansvarig: Studie- och yrkesvägledare tillsammans med lärare.

GRUNDSKOLAN ÅRSKURS 9

Mål att uppnå: Att varje elev kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Syfte: Att eleven ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper och färdigheter i att söka gymnasieutbildning eller ett arbete.

Förslag på aktiviteter:

- Vägledningssamtal enskilt eller i grupp
- Studiebesök
- Gymnasiemässa
- Elev för en dag
- CV skrivning
- Information om arbete/lagar och avtal
- Provsöka till gymnasiet via internet
- Hantverksdagar på skansen
- Besök på Universitet

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Studie- och yrkesvägledare bör se till att information om utbildningsvägar och yrken är aktuell, opartisk och tillförlitlig för eleverna när de behöver den (Skolverket 2013 sid 31).

Ansvarig: Studie- och yrkesvägledare, lärare

**Studie- och
yrkesvägledningsplan
Ösbyskolan
2016-2017
- ett ansvar för hela skolan**

Studie- och yrkesvägledning

På

Ösbyskolan

INLEDNING

För att säkra att alla elever på Ösbyskolan får den information och de verktyg de behöver för att kunna genomföra sina framtida skol- och yrkesval behöver vi konkretisera detta i en arbetsplan.

Man kan inte se gymnasievalet som en enskild händelse. Gymnasievalet är snarare slutmålet för en process som pågår under lång tid. För att ta adekvata och väl grundade beslut behövs redskap, medvetenhet om sina styrkor och svagheter samt kännedom om alternativen. □

I budgetpropositionen för 2007 betonar regeringen vikten av vägledning

”...i en tid då arbets- och studiemöjligheterna blir alltmer omfattande och komplexa har studie- och yrkesvägledaren en betydelsefull uppgift att vägleda eleverna rätt. En studie- och yrkesvägledare måste ha aktuell kunskap och hålla sig à jour med förändringar inom utbildningsväsendet och arbetsmarknadens behov. Därför är det nödvändigt att vägledaren har god utbildning och får kontinuerlig kompetensutveckling. I övergången mellan grund- och gymnasieskolan spelar studie- och yrkesvägledaren en viktig roll för att hjälpa eleverna så att övergången blir smidig”.

DEFINITION AV STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING

Vägledning i vid bemärkelse innebär ... *”all den verksamhet som respektive institution/organisation erbjuder som förberedelse för framtida val av utbildning, yrke, arbete och livsform. I Sverige innebär det att i all skolutbildning integrera studie-, yrkes- och arbetslivsorientering och vägledning i snäv bemärkelse. Vägledning i vid bemärkelse är alltså i detta fall ett ansvar för hela skolans personal”.* (Lindh-97)

Vägledning i snäv bemärkelse innebär ... ”personlig vägledning, enskilt eller i grupp, och de med den direkt förbundna aktiviteterna. Det är den interaktionsprocess som bedrivs inom en institution/organisation, där en professionell vägledare hjälper enskilda individer att utifrån sina unika problemställningar lösa/hantera problem inför val av utbildning, yrke, arbete och livsform (karriärproblem). Den personliga studie- och yrkesvägledningen är ett led i den karriär- och socialisationsprocess som pågår under individens hela livstid”. (Lindh-97)

Studie- och yrkesvägledning syftar till att göra det möjligt för den enskilda individen att kunna lära sig fatta beslut och att göra val som är medvetna och väl underbyggda. **Att bli medveten om sig själv:** Vem är jag? Intressen, egenskaper, fysiska och psykiska förutsättningar,

framtidsdrömmar, tidigare erfarenheter och kunskaper mm. **Att bli medveten om alternativen/möjligheterna:** Vad vet och kan jag om omvärlden? Information om utbildningar och yrken mm. **Beslutskunskaper** innebär i sin tur förmåga att kunna sätta självkännedom och omvärldskunskap i relation till varandra och att väga för- och nackdelar och konsekvenser av olika beslut .

”I valsituationerna påverkas valen av de erfarenheter individen har – erfarenheter skapade av familj, uppväxtmiljö, kamrater, närmiljöns och lokalsamhällets aktörer samt av samhällets karakteristika. Klassbakgrund, kön, etnisk och kulturell bakgrund är viktiga formerande faktorer som påverkar valen.” (Petersson-97, Val av yrke och utbildning)

STYRDOKUMENT

Skollagen

I denna går att läsa:

Tillgång, 2 kapitlet, 29§

”Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.”

LGR 11

I övergripande mål och riktlinjer för grundskolan går att läsa:

Skolans mål är att varje elev efter genomgången grundskola

2.2 Kunskaper

- *Kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning*

2.6 Skolan och omvärlden

Mål

Skolans mål är att varje elev

- *kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,*
- *har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv*
- *har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och andra länder.*

Alla som arbetar i skolan ska

- *Verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och*
- *bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.*

Läraren ska

- *bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och*
- *medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag, och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra det i det omgivande samhället*

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- *Informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen, , och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och*
- *Vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.*

2.8 Rektorns Ansvar

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att:

- *samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning*
- *den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning*

Skolverkets Allmänna Råd: Arbete med studie-och yrkesvägledning 2013

Huvudmannen bör

1. konkretisera vad de nationella målen för studie- och yrkesvägledning innebär för den egna verksamheten, och
2. vid beslut om organisation och resursfördelning säkerställa att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning kan tillgodoses.

Rektorn bör

3. se till att det finns rutiner och metoder för att planera, utvärdera och utveckla studie- och yrkesvägledningen så att den tillgodoser elevernas behov av vägledning,
4. tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem,
5. se till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval, samt
6. se till att eleverna, utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal.

3. Kursplaner

Centralt innehåll

Undervisningen i de samhällsorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1- 3

Att leva i närområdet

- *Yrken och verksamhet i närområdet*

I årskurs 4 - 6

Information och kommunikation

- Informationsspridning, reklam och opinionsbildning i olika medier.”*
- Hur man skiljer budskap, avsändare och syfte i olika medier med ett källkritiskt förhållningssätt.*

Samhällsresurser och fördelning

- *Privatekonomi och relation mellan arbete, inkomst och konsumtion.”*

I årskurs 7- 9

- Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

Förslag på aktiviteter år F-9

F- 3	
Innehåll	Ansvarsfördelning
Syfte -Lära känna närsamhället och det lokala näringslivet. -Tydliggöra olika yrkesgrupper. -Grundlägga tankar kring självkännedom. -Stimulera det entreprenöriella tänkandet	Läraren
Förslag på aktiviteter. Tema Gustavsberg/lär känna ditt närområde Besök på bondgård Besök hos räddningstjänsten, brandstation eller polis Besök hos polisen eller övrig myndighet/kommunal verksamhet . Temaarbeten kopplade till yrken (ex tema havet, vilka yrken finns här) Studiebesök på arbetsplatser (ex vilka yrken finns där, leka yrken) Bjuda in yrkesrepresentanter som berättar om sina jobb (yrken i skolan, äldre generationen osv.) Tillgång till leklådor (sjukhus, frisör mm) Rollekar Vid studiebesök uppmärksamma yrken Månadens Yrke /SYV	Läraren

4- 6	
Innehåll	Ansvarsfördelning
Syfte -Att få ett genusperspektiv kopplat till yrkesliv genom olika aktiviteter -Tydliggöra relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion - privatekonomi. -Att lära sig att väga för- och nackdelar i en valsituation - Vidga perspektiv på yrken, ”osynliga” yrken	Läraren
Förslag på aktiviteter. Prao- En dag per årskurs/arbetsuppgifter kring genus och arbetsmiljö. Besök på brandstation Besök på affär Besök på skolan av busschaufför och tandsköterska Prao i skolmatsalen Månadens Yrke/SYV	Läraren □

□ □ □

7-9	
Innehåll	Ansvarsfördelning
Syfte -Fördjupa kunskaperna kring självkännedom, valprocesser, påverkansfaktorer och olika alternativ. -Fördjupa känslan av sammanhang mellan ämneskunskaper och arbetsliv.	Läraren
Förslag på aktiviteter År 7: Arbeta med yrken/ ett yrke per person i klassen redovisas i svenskan eller engelskan ev. efter intervju. Månadens Yrke	Läraren
Förslag på aktiviteter År 8: -PRAO -Besöka en gymnasieskola -Temavecka Yrken och studier - Introduce a girl to engineering day - Månadens yrke	SYV/Lärare SYV SYV □/ Lärare SYV / Lärare
Förslag på aktiviteter År 9: -Enskilda vägledningssamtal med SYV, alla elever	SYV SYV

- Information/lektioner om gymnasiet med SYV	SYV
-Bjuda in Transfer/ kvinnliga entreprenörer.	SYV SYV
-Hantverksdag Skansen	
-Framtidståget	SYV
-Besök på Stockholms Universitet alt/och Folkhögskola, Yrkeshögskola, Karolinska Institutet, KTH.	
Månadens Yrke	SYV

2016- 09-02

Kina Ingelman
SYV Ösbyskolan